

so pokazali sicer serčni Špartanci pod svojim vóvodam Pauzanijam, ki so se pustili brez vse brambe od Perzov, svojih sovražnikov, silno poterpežljivo umoriti, zakaj, živinski za svet poprašan drob je prerokval zgubljeno vojsko. Če je pa goljufni póp še zmirej kaj dvomil, če ga sopuh gorkiga droba k prerokvanju povzdignil ni, glej — živinski mehur verže v ogenj, ter zvesto gleda, kje de bo počel, in srečo oznanuje, ako ga je razkropljena voda nekoliko zmočila.

Pa tudi ptiči so v tistih časih mogli prerokvati. Belo obleko in zlat venec so nosili pópi, k razlaganju ptičjiga letánja odločeni. Umili so prav dobro ptiče vabiti. Proti jutru so kazali srečo, proti večeru pa nesrečo. Lastovka je bila nesrečni ptič, golob je vedno srečo oznanoval. Sova je bila vsim Gerkam, razun Atencov, nesrečno poročilo. Vran in srak so se bali; petelina so posebno ob vojniškem času radi vidili. Čebele so pomenile prihodno zgovornost. Še clo zajci, kobilice, kače in žabe so bile zvesto za svet poprašane. —

Tóde predolgo sim se morebiti pomudil per tih dveh v moči in umetnosti kakor v vražah glasovitnih narodih. Ne zameri mi, Rimski in Gerški duh, če sim se prederznil, zagrinalo, ktero te zákriva prostim očim, nekoliko odgerniti; — odpusti mi dragi prebivavec imenitniga mesta *), ki je na sedmih gričih zidano, de te lakomniga in gospodarstva željniga imenujem, saj si res iskal vsako nar manjši perložnost, si svoje sosede v oblast pripraviti, pozigal si in moril, nisi mu prizanesil še otroku v maternimu telesu; perzanesi mi tudi ti prebrisani roják **) sedmih modrijanov, de ti zvijače prilastim in golufije perpisujem. Zakaj vas Rimce, nekdanje gospodarje in vlaštnike Kranjske dežele, in vas, čigar učenost vsim naródam sije, kakor svetlo solnce, vas prebrisane Gerke bi tožil, de vraža še dan današenj čez lepo Kranjsko deželo svoje černe perute razteguje, ako bi mi znano ne bilo, de tudi naródi, kteri ne poznajo vas, né vašiga jeziga, skorej ravno tistim malikam služijo, pred kterimi ste vi svoje kolena perklanjali.

(Konez sledí.)

Vremenik.

Že od nekdanj so se modri možje trudili, razodeti postáve vremena. Osemdesetleten dédek jo marsikrat ne zadéne, ki te svari, koso klepati, ali listje grabljati; gorko solnče zvodi čolnarja, de iz Terstá proti Benédkam odrine, kteriga na pol pota jóg in dež vtopit hoče. — Dolga skušnja je te le znamnja premembe vremena nar bolj poterdila:

1. Krájski kazavci vremena.

Mi Celovčáni goré, ki Koroško in Kranjsko deželo ločijo, imamo kazavce vremena, sosébnopá takó imenováno opoldnévno goró in peč, kterih meglén klobuk večidel gerdo vreme oznanuje. Snég na Overju, ki spremlja dež po ravnótah, obéta jasno vreme. Drugótni kraji druge hribe imenujejo svoje vrémenike. Ljubljánčani gledajo zvečer na Ljubelj, kér, če je brez oblakov, ali se izjasnuje, lepo vreme perpihlja. — Mnogi ljudjé kazavce hude ure seboj nosijo, in iz bolečine kurjih očesov, ali skernine dež, snég, veter oznanújejo.

*) Rim je bil na sedmih gričih zidan, ki se sadaj le malo več vidijo.

**) To je Gerk, kér je med Gerki posebno sedem možov slovalo; ki so jih sedem modrijanov imenovali.

Zrakoméri z živim srebram nalíti, niso sploh znani, pa tudi dostikrat vreme ne zadénejo.

2. Povsotni kazavci.

Dež oznanujejo:

Obstréti krog solnca in mesca; zravensolnca in zravenmesci ob merzlejšimu času; bleđa luna; rumenkasta večerna, rudéča zjutrenja zarja; zjutrenja mavrica da rada kapljico; solnca izhod bled, ali med črnimi meglami; jásen zrak brez róse; oblaki, ki jih veter podí; bučanje vetrov; daljne goré, ki jih čisto in blizo vidimo; smrad iz odstopov; iskre na piskrih; saje iz dimnikov padajoče; dim proti tlam tlačén; glasje zvonov; voda bolj na tanjko slišana; jug po leti ali v jeseni; mokrotno kamnje; govedje, ki gobez na kviško molí in vóha; večerno petje petelínov; kuretina v prahu berzka-joča; mačke ki se snažijo; lástevke, ki nizko nad vodami letajo; muhe težavne; race in gosí, ki se pridno koplejo in semtertjé žlabrajo; dežni červi, ki iz zemlje lezejo.

Lepo vreme oznanujejo:

Svetla luna; solnčni záhod po lepimu nébu; lahki, kopičani oblaki na obnébju; zjutranje meglé, ki proti poldnévu zginejo; zvečerna mavrica; velika rosa iz jasniga néba; bele meglíce poleg vode na večér; zjutranje megle, ki po dolínah nizko leže; mnogi topirji zvečer; mušice, ki se kopičijo po solnčnim zahódu; visoke lastovice; divji golobje, ki v gojzdu gergotljajo ali kruljijo; rége, ki na drévju raglajo; pajki če pridno predejo; pijavke, ki merne v vodi ostanejo.

Merzlo zimo kažejo:

Merzlo in mokro polétje z mnogim sadjam na šipikih (Hagebutte) in medvednikih; zgodni odlét ptičov. Če po zimi dežuje, pride slaba letina.

Suho polétje kažejo:

Spomladna enakodolgost noči in dnéva brez vetrov; vihá od jutra okoli 20. Velkitrávna; vihá blizo 26. Sušca, od ktere strani koli bodi.

Mokro polétje sploh pride, če ob 20. Sušca južno-izhoden veter bučí; slaba letina, če je Svečan lep.

Dežévje v Kimovcu kaže suhóto v Velikitrávnu; dežévje v Velikitrávnu suhóto v Kimovcu; mokra jesén in topla zima perpélje suho in merzlo spomlad; merzel južen veter ob polétju, ali jesén perpodí deževje.

Zgorni in spodni veter fta per nas nar bolj mogočna. Če se dostikrat spodrineta, nobeno vreme se ne derží. Dolgo pihanje burje prinese merzlo zimo, — suho, gorko polétje; pihanje juga pa mokro in merzlo polétje.

Iz Celovca.

R.

Svunájne povésti.

(Štrafhna fhkoda per obertnifki rastavi v Parisu) se je 9. pretezheniga mefza popoldne sгодila. Franzosi so túdi letaf veliko rastavo obertnifkih rezhi v Parisu napravili; kér je pa ondi filo veliko blaga fkupej prifhlo, so pod milim nebam lefeno poflópje napravili, ga vmetno snotrej in svunej olépfhali in ftreho s zinkam pokrili. Štrafhen vihá je pa gori imenovani dan, ftreho rastergal, grosna ploha je pritifnila, in kmalo je bilo zelo poflópje polno vode. Šilo veliko ljudi je she poprej femkej priderlo, hudimu vremenu oditi, sato je taka smefhnjava vftala, de je bilo joj! — Veliko nar drashjih rezhi je takó pofhkodvanih bilo, de je zela fhkoda — kakor pravijo — okoli 80 tavshent goldinarjev v frebru snefla!

(Šhvajzi letaf kebri veliko fhkodo delajo.) V vezhkih kantonih se kmetovavzi prav slo persadevajo, to fhkodljivo shival pokonzhati. Lanfko léto fo v devetih fofefkah 114,304 bokalov (pintov) ali po fhktivilu fedemfto in devet in dvajset milionov kebrov nabrali in koriftno porabili. Nek úmni mosh je is njih drago vifhnjévo barvo (Berlinerblau) pridobil. Zhe bi tudi pri naf kmetovavzi kebre tako salesovali, kakor gre, koliko shita, drevesov in drusiga selifha bi ohranili! koliko kebroviga olja bi fi s njimi lahko pridobili ali pa faj dobriga gnoja. Nizh na svetu fhkodljiviga ni, kar bi tudi koriftno ne bilo, ako ga zhlovek le obernti sna!

Stare povésti is Ljubljane.

(Maliferpan v letu 1799). Vodnikove „Novize“ od tega mézja pifhejo: „Stari ludje nepomnio, de bi kdaj poleti tako malo merlizhov per naf bilo, kakor letaf. Deflih je vrozhina na naglim sazhelda, vunder nobeden ni vmerlfkus fhtrinajft dni, od perviga dne tiga mézja do petnajftiga. Sizer je v Ljublani kaj posebno redkiga, kadar dva ali tri dni nobeden nevmerje.“ —

(Naj mi fhe kdo stare zhafe hvali!) V Vodnikovih „Novizah“ leta 1798 beremo to le pergodbo, od ktire on pravi, de ni smifhlena, ampak refnizhna: „Ena lepa rezh sa nauk shenam inu moshem fe je ne davno pergodilo v Lublanfki krafii. Nek mosh pride pred gosposko savolo toshbe, kér ga je fofed toshil; on profi, de bi ga gosposka nefilila, de bi fe on fam zhes toshnika sagovarjal, temuzh de bi gosposka njegovo sheno namefti njega gorivsele. Gospod ga prafha: ali fi neupafh sam toshniku odgovor dati? ali je mar shena gospodar per tvoji hifhi? Mosh pravi: Profim, naj shena namefti mene pravdo ispele, sato ker pervizh ob fedajnim zhafu vse narobe po fveti gre, naj pa tudi shena namefti moshha bode. Drugizh fim jes per hifhi le kakor otrok bres ftarifhev, ona pa dela, kar hozhe in hlazhe nofi. Tretizh bo pravda narbol fkusi njo doblena, sakaj nje jesik je smiraj na mokrim, njena bo vfelej ta sadna.“

Urno, kaj je noviga?

(Perva hitra natifkavniza (Schnellpresse) v Ljubljani) je 26. Roshnizveta per natifkovavzu nafhkih Noviz gosp. J. Blasniku sazhelda delati; danafhne Novize s zhetertim listam „Vinoréje“ fo prvi natif té nove mafhine: naj bo to tudi nafhim naflednikam sa prihodne zhafe rezheno! Ta natifkavniza ni kakofhna navadna mafhina, in káshe, kaj vse zhlovefhka umetnoft samore! Kar fta samogla dva zhloveka s navadno natifkavnizo zeli dan ftoriti, to ftori ta nova mafhina v dvéh urah. Ona vse per natifu potrebne opravila fama dela; tiffkarfko zhernilo fi fama pripravlja, zherke s njim pomafhe, fama natifka i. t. d. Tri delavze potrebuje, eden goni veliko koló, drugi sa natif perpravljene pole pipirja v njo vloshuje, tretji jih pa v enimu hipu na eni ftрани natifnjene, is nje prejemlje. — Kér bodo gotovo nafhi bravzi radi svedili, kje in kdaj fo perve hitre natifkavnize jeli napravljati, jim ob kratkim to lepovémo: Ném zam gre zhast té snajdbe; natifkovavez Friderik König is Eislebna na Šakfonfkim in vmetnik J. Bauer is Štutgarda fta v Londonu, poglavitnimu mestu Anglijanov, pervo

hitro natifkavnizo napravila, s ktéro je bil 29. Listopada 1814 angleshki zhafopif, „Times“ s imenam, vpervizh natifnjen. V létu 1817 fta pa na Némfhkim fhteri take natifkavnize naredila in od takrat fo jih bolj pogoftama prizheli narejati; takó, de jih imajo sdaj vezhidel she po vfih imenitnih natifkarijah. —

Zhe bi kdo to vmetno isdelano natifkavnizo shelel viditi, naj jo gre k natifkavzu gosp. J. Blasniku gledati; radovoljen mu jo bo pokasal.

(Kér fo kose letaf na Kranjfkim) sopet prav pogoftama otroke in odrafhene ljudi napadale, in smiraj bolj vfakdanje fkufhnje uzhé, de ftavljene kose zhes vezhlet fvojo mozh sgubé, in zhloveka ne samorejo pred kushnimi kosami obvarvati, sato je z. k. poglavarftvo vfim sdraviteljem priporozhilo, ne famo odrashenim otrokam ampak tudi drugim starejfhim ljudem kose v drugizh ftaviti. V hifhi mestne Ljubljanfke gosposke jih ljudem she vezh tednov ftavijo, med temi tudi vfaki torek in zhetertek popoldan uzhenzam Ljubljanfkih fhof; do fedaj fo jih okoli 500 otrokam in odrashenim v Ljubljani poftavili.

Kmetifjke opravila v mézju Maliferpanu.

V temu mézju pride delo na enkrat s kupam: kofhnja, shetev, oranje in fetev; vunder fe morajo tudi sraven tega fhe druge opravila dopolniti. — Repo fejati in pleti. Kapuf na sélniku, krompir in turfhizo okopavati, njive v drugo prafhiti sa jesénfko fetev. — V vertu plevel potrebi, srélo féme oberi, in vfakimu femenu snamnje perdeni, de fe posnej smotil ne bofh. — Šadno drevje, zhe mu vrozhina nadlégva, s vashnim maham obloshi, bo vrozhina in fufho lofhej preterpélo. — V deshevnihi dnevihi fe lan ruje in rafla. — Po drevéfah ofé, ferfhéne, mravljinke in drugo fhkodljivo golafen satiraj, in de bofh s njimi manj opraviti imel, ne posabi, kar fim ti v mézju Velikitravnu sa ptizhe perporozhil, ne perpufti mladizhev loviti ali satirati. — Zhe bób, kadar zveté, rijà ali ufhi pohkodvati hozhejo, je dobro, verhizhke potergati mu. — Ako ti muhe v kuhini, v hifhi ali v hlévu nadleshvajo, pokadi s buzhnim perjam, bojo muhe pozerkale. — Kvaf sa kruh dobro ofóli, de kruh spléfnil ne bo. — Kofhtrune med ovzé, in bika med krave spufti. — Jagneta v deshju na pafho ne isgajnaj; selene klaje shivini ne polagaj. — Šadej fe rad jafstrob in dihur k hifhi perkradeta; imej per kuretni fkerbno okó, de ti kaj odnéfla ne bota.

K.

Danafhnimu listu je zheterti del vinoréje perdján.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	26. Roshnizvéta.		24. Roshnizvéta.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pfhénize domazhe	1	21	1	28
1 „ „ banafhke	1	24	1	24
1 „ Turfhize . . .	1	2	1	5
1 „ Sorfhize . . .	—	—	—	—
1 „ Rèshi . . .	—	57	1	4
1 „ Jezhmena . . .	—	—	1	—
1 „ Profa . . .	1	1	1	—
1 „ Ajde . . .	1	6	1	5
1 „ Ovfa . . .	—	58	—	40

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Joshef Blasnik.